

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2018

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Παρασκευή, 18 Μαΐου 2018

08:00 – 11:00

1. Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από επτά (7) σελίδες και τρία (3) μέρη. 2. Να απαντηθούν ΟΛΕΣ οι ερωτήσεις και των τριών (3) μερών.

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

A1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» στο τετράδιο εξέτασής σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

- α. Τα εθνικά και φιλελεύθερα κινήματα είχαν κοινές διεκδικήσεις και τάσσονταν υπέρ της Παλινόρθωσης.

ΛΑΘΟΣ Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Α΄2

- β. Τα Συντάγματα του 1844 και του 1864 προνοούσαν την καθιέρωση του ίδιου πολιτεύματος για την Ελλάδα.

ΛΑΘΟΣ Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Α΄4

- γ. Βασική αιτία του Β΄ Βαλκανικού Πολέμου στάθηκε η άρνηση της Πύλης να εφαρμόσει μεταρρυθμίσεις στις ευρωπαϊκές της κτήσεις.

ΛΑΘΟΣ Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Β΄5

- δ. Παρά τις μεταρρυθμίσεις που οι Άγγλοι εφάρμοσαν στην οικονομία της Κύπρου την περίοδο 1878-1914, το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων παρέμεινε χαμηλό.

ΣΩΣΤΟ Ιστορία της Κύπρου, Αγγλοκρατία

- ε. Ένα από τα βασικά αίτια του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου υπήρξαν τα συγκρουόμενα συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων και των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

ΣΩΣΤΟ Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Γ΄1

- στ. Με την ίδρυση της Κοινωνίας των Εθνών, η διεθνής κοινότητα επιχείρησε να διασφαλίσει την ειρήνη σε ολόκληρη την υφήλιο.

ΣΩΣΤΟ Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Δ΄1

- ζ. Μετά τα Οκτωβριανά, ιδρύθηκε στην Ελλάδα η Κεντρική Επιτροπή Κυπριακού Αγώνα, η οποία είχε τη στήριξη της κυβέρνησης του

Ελευθέριου Βενιζέλου.

ΛΑΘΟΣ Ιστορία της Κύπρου, Αγγλοκρατία

- η. Η πολιτική του «κατευνασμού» που εφάρμοσαν η Βρετανία και η Γαλλία οδήγησε στη διασφάλιση της ειρήνης στην Ευρώπη.

ΛΑΘΟΣ Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Ε΄1

- θ. Με το Δόγμα Τρούμαν (1947), οι ΗΠΑ παρείχαν οικονομική και στρατιωτική βοήθεια στην Ελλάδα και την Τουρκία για να «αντισταθούν στον κομμουνισμό».

ΣΩΣΤΟ Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, ΣΤ΄2

- ι. Με το ψήφισμα 186 του Μαρτίου 1964, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών αποφάσισε την αποστολή της ειρηνευτικής δύναμης UNFICYP στην Κύπρο.

ΣΩΣΤΟ Ιστορία της Κύπρου, Ανεξαρτησία

(10 x 1 = 10 μονάδες)

A2. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε ένα το γράμμα της φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωση.

1. Κατά τη διάρκεια των εμφύλιων πολέμων την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης
- α. δόθηκε στους Τούρκους η ευκαιρία να αναδιοργανωθούν στρατιωτικά.
  - β. οι πολιτικοί και στρατιωτικοί άρχοντες υποχρεώθηκαν να συνεργαστούν.
  - γ. οι Μεγάλες Δυνάμεις στήριξαν τους Έλληνες επαναστάτες.

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: α

Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη (1789-1909), Οι εμφύλιοι πόλεμοι

2. Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος με το Κίνημα στο Γουδή (1909)
- α. επιδίωξε πρωτίστως την ικανοποίηση των οικονομικών αιτημάτων των στρατιωτικών.
  - β. έδρασε με τη συγκατάθεση του Ελευθέριου Βενιζέλου.
  - γ. απαίτησε τη συνταγματική, νομοθετική και διοικητική αναδιοργάνωση της Ελλάδας.

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: γ

Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη (1789-1909), Προς ανανέωση της πολιτικής ζωής. Το κίνημα στο Γουδή

3. Με την υπογραφή της Συνθήκης του Μπρεστ – Λιτόφσκ (1918) η Ρωσία
- α. τάχθηκε στο πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων.

β. συνθηκολόγησε με τη Γερμανία και αποδέκτηκε τους όρους της.

γ. αποδέκτηκε την ήττα της.

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: β

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Γ΄6

4. Μετά την οικονομική κρίση του 1929, ο Ρούζβελτ με την πολιτική του «New Deal»

α. ανέθεσε πολλά εγγειοβελτιωτικά έργα αποκλειστικά σε ιδιωτικές επιχειρήσεις.

β. συνέχισε την οικονομική πολιτική του προκατόχου του, Χούβερ.

γ. ενίσχυσε την οικονομία με την παρέμβαση του κράτους και οδήγησε στην ανάκαμψη της οικονομίας.

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: γ

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Δ΄5

5. «*Η Ελλάς αναπνέει με δύο πνεύμονας, τον μεν Αγγλικόν, τον δε Αμερικανικόν και δι' αυτό δεν ημπορεί, λόγω του Κυπριακού, να κινδυνεύσει να πάθει από ασφυξίαν.*» Με τη δήλωση αυτή του 1950, ο Γεώργιος Παπανδρέου

α. ανέδειξε την εξάρτηση της Ελλάδας από τη συμμαχία με τις ΗΠΑ και τη Βρετανία, στο πλαίσιο της οποίας θα έπρεπε να διευθετηθεί το Κυπριακό.

β. διατύπωσε εμμέσως την απόσυρση του ενδιαφέροντος της Ελλάδας για τις εξελίξεις στην Κύπρο.

γ. επανέλαβε το ενδιαφέρον της Ελλάδας για τις εξελίξεις στην Κύπρο.

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: α

Ιστορία της Κύπρου, Αγγλοκρατία

(5 x 2 = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Β΄

(45 μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Το έργο του Ιωάννη Καποδίστρια

(αναφορά σε: δύο (2) μεταρρυθμίσεις στη διοίκηση, δύο (2) μεταρρυθμίσεις στην παιδεία, μία (1) επιτυχία στην εξωτερική πολιτική)

Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη (1789-1909), Το ανορθωτικό έργο του Κυβερνήτη

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Α΄3

Διοίκηση:

• 1828 Προσωρινή Διοίκηση της Επικρατείας: Συγκέντρωση της νομοθετικής εξουσίας στον Κυβερνήτη. / Αναστολή της λειτουργίας της Βουλής

- Θεσμοθέτηση του Πανελληνίου (0,5), γνωμοδοτικού 27μελούς οργάνου, χωρισμένου σε τρία τμήματα (οικονομίας, εσωτερικών, πολέμου) (0,5),.
- Θεσμοθέτηση του Γραμματέα της Επικρατείας (πρωθυπουργού) (0,5), που θα προσυπέγραφε με τον Κυβερνήτη τα ψηφίσματα και την αλληλογραφία. (0,5),
- Προσωρινή διοικητική μηχανή στην Πελοπόννησο και στα νησιά.
- Θεσμοθέτηση των επιτρόπων για την προστασία των πολιτών(0,5), από τις αυθαιρεσίες των διοικητικών οργάνων και για την ασφάλειά τους. (0,5),
- Διατήρηση του θεσμού των δημογερόντων (0,5) και ενίσχυση των εξουσιών τους. (0,5)
- Καθιέρωση του 25ου έτους για τους εκλογείς (0,5) και του 35ου για τους αιρετούς άρχοντες. (0,5)
- Έκδοση γενικών, ειδικών και απόρρητων οδηγιών για τη διευκόλυνση των αρχών στο έργο τους.
- Προσωρινή αναστολή του Συντάγματος.

(2 σημεία x 1 μον. = 2 μονάδες)

Παιδεία:

- Έμφαση στη στοιχειώδη εκπαίδευση.
- 1828 Ορφανοτροφείο της Αίγινας
- Ίδρυση σχολείων
- Ίδρυση (3) αλληλοδιδασκικών και (3) ελληνικών σχολείων, όπως και χειροτεχνείων (στο Ορφανοτροφείο της Αίγινας)
- Πρότυπον Σχολείον (στο Ορφανοτροφείο της Αίγινας) για τους μαθητές που προορίζονταν για δάσκαλοι στα αλληλοδιδασκικά σχολεία.
- Κεντρικόν Σχολείον (στο Ορφανοτροφείο της Αίγινας) για όσους θα ακολουθούσαν ανώτερες σπουδές.
- Πρότυπον Αγροκήπιον της Τίρυνθας
- Τυπογραφείο /ή Μουσείο Αρχαιοτήτων /ή Εκκλησιαστική σχολή

(2 σημεία x 1 μον. = 2 μονάδες)

Εξωτερική πολιτική:

- (Πρωτόκολλο) Μαρτίου 1829: Ίδρυση αυτόνομου ελληνικού κράτους.
- Υπομνήματα για την εξασφάλιση πλατύτερων συνόρων και πλήρη ανεξαρτησία.
- 1830 Πρωτόκολλα της Ανεξαρτησίας (με στενότερα σύνορα)

(1 σημείο x 1 μον. = 1 μονάδα)

β. Η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου και το Συνέδριο του Βερολίνου για τη Βουλγαρία

(χρονολογία, εδαφικές ρυθμίσεις)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Β΄4

1878 (1)

Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου: Η Μεγάλη Βουλγαρία (1):

Εδαφικές ρυθμίσεις: Μακεδονία (1), (Δυτική και Ανατολική) Θράκη (1)

Συνέδριο του Βερολίνου:

Εδαφικές ρυθμίσεις: Δραστικός περιορισμός της έκτασης της Μεγάλης Βουλγαρίας (1) (:σημερινή Βουλγαρία και Ανατολική Ρωμυλία).

γ. Η συμβολή των Κυπρίων στους Βαλκανικούς Πολέμους

(απλή αναφορά στους τρόπους συνεισφοράς, συσχετισμός με το ενωτικό ιδεώδες)

Η συμμετοχή των Κυπρίων στους εθνικούς αγώνες

Τρόποι συνεισφοράς:

- Εθελοντισμός (1)
- Έρανοι (1)

Συσχετισμός με το ενωτικό ιδεώδες:

- Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι ως μέσο ενίσχυσης της ελπίδας για υλοποίηση της Ένωσης.
- Η ελληνική εδαφική επέκταση.
- Η Μεγάλη Ιδέα / Ο αλυτρωτισμός.
- Η αναβαθμισμένη επιβεβαίωση της ελληνοβρετανικής προσέγγισης οδήγησε στις συζητήσεις για πιθανή παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα [(Λονδίνο, Δεκέμβριος 1912) σε αντάλλαγμα λιμενικών διευκολύνσεων στον αγγλικό στόλο στο Αργοστόλι.]
- Τα δύο επίπεδα διεξαγωγής του ενωτικού αγώνα: Ο εθελοντισμός και ψηφίσματα, υπομνήματα και εθνικές πρεσβείες. / Δημοσιεύματα στον τύπο, λογοτεχνία και δράση λογίων.

(2 σημεία x 1,5 μον. = 3 μονάδες)

(3 x 5 = 15 μονάδες)

B2. Σε κείμενο έκτασης 250-300 λέξεων, να εξηγήσετε ποια ήταν η στάση των χωρών που συμμετείχαν στο Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων (1919-1920) απέναντι στην Ελλάδα και τις εθνικές της διεκδικήσεις. Στη συνέχεια, να παρουσιάσετε τις βασικές πρόνοιες της Συνθήκης των Σεβρών και να εξηγήσετε τη σημασία της για την Ελλάδα, καθώς και τις συνέπειές της για την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω όροι/έννοιες:

Ευνοϊκές και δυσμενείς συγκυρίες, εθνικές διεκδικήσεις, Μεγάλη Ιδέα, Συνθήκη των Σεβρών, σημασία της συνθήκης για την Ελλάδα, συνέπειες για την Οθωμανική Αυτοκρατορία

(15 μονάδες)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Γ΄4 / Γ΄5

Σημείωση: Υπέρβαση του ορίου λέξεων πέραν του 10% = Αφαιρείται 1 μον.

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή

- Η λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου βρίσκει την Οθωμανική Αυτοκρατορία στο στρατόπεδο των ηττημένων και την Ελλάδα στο στρατόπεδο των νικητών. Η τελευταία πράξη γράφτηκε στο Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων (1919-1920).
- Στο Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων διαφάνηκε ότι ήταν δύσκολο εγχείρημα η προάσπιση των εθνικών συμφερόντων της Ελλάδας.
- **Ή άλλο συναφές**

(1 μονάδα)

[Ο Πρόλογος πρέπει να διακρίνεται σε ξεχωριστή παράγραφο.]

Ζητούμενα

- Οι δυσκολίες προήλθαν από ① την Ιταλία (προωθούσε τα σχέδιά της μέσω της Αλβανίας) και ② τις ΗΠΑ (προωθούσαν τα σχέδιά τους μέσω της Τουρκίας). **(2x0,5=1)**
- Η Ελλάδα μπορούσε να στηρίζεται στην Αγγλία και τη Γαλλία, στο βαθμό που συνέπιπταν τα συμφέροντά τους. **(2x0,5=1)**
- Ευνοϊκές συγκυρίες: ① η απουσία της Ρωσίας, ② η επιθυμία της Γαλλίας και της Αγγλίας να περιορίσουν μέσω της Ελλάδας την ανάπτυξη της Ιταλίας στην περιοχή και ③ οι επιτυχείς διπλωματικοί χειρισμοί του Βενιζέλου και των συνεργατών του. Εξασφάλιση πολλών νέων εδαφών για την Ελλάδα. **(2)**
- Δεκέμβριος 1918, Συνέδριο των Παρισίων: Οι εθνικές διεκδικήσεις της Ελλάδας αφορούσαν ① τη Βόρεια Ήπειρο, ② τη Θράκη, ③ τα δυτικά παράλια της Μικράς Ασίας και ④ τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου πλην των Δωδεκανήσων. Στηρίζονταν στην εθνολογική σύνθεση των εν λόγω περιοχών. **(4x0,5=2)**
- Πρόνοιες της Συνθήκης των Σεβρών:
  1. Οι σύμμαχοι παραχώρησαν στην Ελλάδα τη Δυτική Θράκη και μέρος της Ανατολικής Θράκης. **(1)**
  2. Η Ελλάδα πήρε τη διοίκηση της Σμύρνης για 5 χρόνια. Ο πληθυσμός της Σμύρνης θα αποφάσιζε με δημοψήφισμα την οριστική προσάρτηση της περιοχής στην Ελλάδα. **(1)**
  3. Η Τουρκία αναγνώρισε την κυριαρχία της Ελλάδας σε όλα τα νησιά του Αιγαίου, πλην των Δωδεκανήσων.
  4. Η Κωνσταντινούπολη και τα Στενά αποτέλεσαν ουδέτερη ζώνη υπό τον έλεγχο συμμαχικής επιτροπής.
  5. Παραχωρήθηκαν η Ίμβρος και η Τένεδος / το Ανατολικό Αιγαίο.
  6. Στη Βουλγαρία δίνεται δικαίωμα ελεύθερης διαμετακόμισης στο λιμάνι της Αλεξανδρούπολης. **(2 σημεία από τα σημεία 3-6 x 0,5 μον.= 1 μον.)**

- Η σημασία της
  1. Η Μεγάλη Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών.
  2. Η πραγμάτωση σε μεγάλο βαθμό της Μεγάλης Ιδέας.
  3. Η επιβράβευση της βενιζελικής πολιτικής.
  4. Εντυπωσιακή συρρίκνωση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (εδαφικά και πληθυσμιακά).
  5. Θρίαμβος του αποικιακού και νεοαποικιακού πνεύματος.
  6. Η πιο βραχύβια συνθήκη [χαρακτηρίστηκε ως «πιο εύθραυστη από τις πορσελάνες των Σεβρών»]. **(2 σημεία x 1 μον.= 2 μον.)**
- Συνέπειες για την Οθωμανική Αυτοκρατορία:
  1. Απώλεια εδαφών.
  2. Ταπεινωτική μεταχείριση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από τους Συμμάχους.
  3. Ανάπτυξη του αισθήματος της αδικίας, ειδικά απέναντι στον ελληνικό στρατό.
  4. Κορύφωση της αμφισβήτησης της σουλτανικής εξουσίας.
  5. Ανάπτυξη του εθνικιστικού κινήματος, με επικεφαλής τον Μουσταφά Κεμάλ, το οποίο μετέτρεψε την Τουρκία σε εθνικό κράτος.
  6. Προώθηση οργάνωσης ισχυρού στρατού.

(2 σημεία x 1 μον.= 2 μον.)

Σύντομος επίλογος – Κατακλείδα

- Η απόβαση των ελληνικών στρατευμάτων στη Σμύρνη στάθηκε η αρχή του τέλους του Μικρασιατικού Ελληνισμού.
  - **Ή άλλο συναφές**
- (1 μονάδα)**

[Ο Επίλογος πρέπει να διακρίνεται σε ξεχωριστή παράγραφο.]

B3. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων, να προσδιορίσετε τη σημασία της εισόδου της ΕΣΣΔ και των ΗΠΑ στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και να εξηγήσετε με ποια γεγονότα συνδέεται η ανακοπή της νικηφόρας προέλασης του γερμανικού στρατού στην ΕΣΣΔ και του ιαπωνικού στρατού στον Ειρηνικό Ωκεανό.

(15 μονάδες)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Ε΄2 / Ε΄4

Σημείωση: Υπέρβαση του ορίου λέξεων πέραν του 10% = Αφαιρείται 1 μον.

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή

- Η προέλαση των ναζιστικών στρατευμάτων στην Ευρώπη κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρξε ταχεία και εξαιρετικά αποτελεσματική, ενώ επιδείκνυε μεγάλη αυτοπεποίθηση, καθώς οι ΗΠΑ και η ΕΣΣΔ, με το Σύμφωνο Μολότοφ-Ρίμπεντροπ παρέμεναν εκτός του πολέμου.

- **Ή άλλο συναφές**

(1 μονάδα)

[Ο Πρόλογος πρέπει να διακρίνεται σε ξεχωριστή παράγραφο.]

Ζητούμενα

Η σημασία της εισόδου της ΕΣΣΔ και των ΗΠΑ στον πόλεμο

- Η είσοδος της ΕΣΣΔ και των ΗΠΑ στον πόλεμο σηματοδοτεί την αναστροφή των εξελίξεων του πολέμου. **(1)**
- Οι Σύμμαχοι, στη συνέχεια, και μετά την επιτυχημένη αντίσταση των δύο χωρών, κατόρθωσαν με επιτυχία να αντεπιτεθούν, με αποτέλεσμα την ήττα των Δυνάμεων του Άξονα. **(1)**

Η είσοδος της ΕΣΣΔ στον πόλεμο

- 22 Ιουνίου 1941: Εισβολή των γερμανικών στρατευμάτων στη Ρωσία. Καταπάτηση του Συμφώνου Μολότοφ – Ρίμπεντροπ. **(1)**
- Σχέδιο «Μπαρπαρόσα»: Το σχέδιο που είχε καταρτίσει ο Χίτλερ για εισβολή στη Ρωσία (Δεκέμβριος 1940), το οποίο εφαρμόστηκε. **(1)**
- [Σκοποί της επίθεσης: ① Ανάγκη εξασφάλισης «ζωτικού χώρου» (=Lebensraum) και ② εξυπηρέτηση της προπαγάνδας του ναζιστικού καθεστώτος κατά του διεθνούς κομμουνισμού.]
- Αρχικά, ταχύτατη προέλαση και προσέγγιση στο Λένινγκραντ (=Πετρούπολη) και τη Μόσχα. **(1)**
- [Η επιχείρηση «Μαρίτα» κατά της Ελλάδας / η μάχη της Κρήτης καθυστερεί την υλοποίηση του σχεδίου «Μπαρπαρόσα».]
- Ανακοπή της πορείας του γερμανικού στρατού λόγω της έλευσης του χειμώνα. **(1)**
- Άνοιξη 1942: Σθεναρή αντίσταση στο Στάλινγκραντ κατά των γερμανικών στρατευμάτων. **(1)**

Η είσοδος των ΗΠΑ στον πόλεμο

- Η αμερικανική κυβέρνηση είχε αποφύγει να εμπλακεί στον πόλεμο λόγω της πολιτικής της ουδετερότητας που τηρούσε, αν και ο Ρούζβελτ έδειχνε τη συμπάθειά του προς τους Δυτικούς Συμμάχους. **(1)**
- Αύγουστος 1941: Ο Φραγκλίνος Ρούζβελτ και ο Ουΐνστον Τσόρτσιλ συνυπέγραψαν το «Χάρτη του Ατλαντικού», στον οποίο διακήρυσσαν τις δημοκρατικές αρχές που υποστήριζαν. **(1)**
- 7 Δεκεμβρίου 1941: Αιφνιδιαστική αεροπορική επίθεση των Ιαπώνων κατά της αμερικανικής ναυτικής βάσης του Περλ Χάρμπορ στη Χαβάη. **(1)**

Η ήττα των δυνάμεων του Άξονα στη Σοβιετική Ένωση

- Σεπτ. 1942: Οι Γερμανοί καθηλώθηκαν στο Στάλινγκραντ. **(1)**
- Ειρηνικός Ωκεανός: Οι Αμερικανοί αναχαίτισαν οριστικά τους Ιάπωνες. **(1)**
- Αρχές 1943: Ήττα της Βέρμαχτ στο Στάλινγκραντ **(1)**

Σύντομος επίλογος – Κατακλείδα

- Η είσοδος της ΕΣΣΔ και των ΗΠΑ στον πόλεμο αποτελεί σημείο καμπής, καθώς ανατρέπει ολοκληρωτικά τους σχεδιασμούς της ναζιστικής Γερμανίας.
- Ή άλλο συναφές

(1 μονάδα)

[Ο Επίλογος πρέπει να διακρίνεται σε ξεχωριστή παράγραφο.]

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

Γ1.

(12 μονάδες)

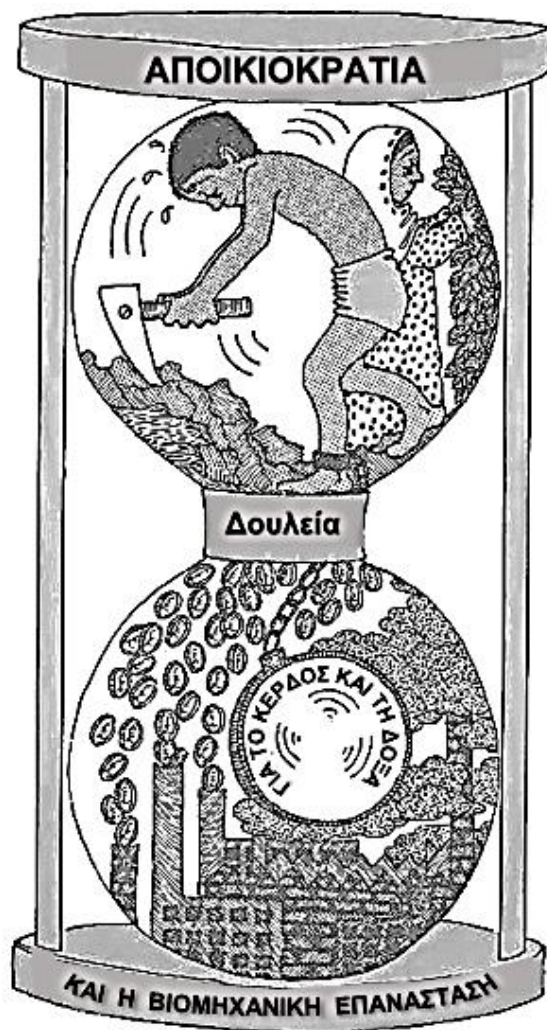
I.

Από τις δύο τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα, οι ευρωπαϊκές Μεγάλες Δυνάμεις, στις οποίες είχε ήδη ξεκινήσει η δεύτερη βιομηχανική επανάσταση και οι οποίες χρειάζονταν νέες πρώτες ύλες και πρόσβαση σε νέες αγορές, είχαν αποδυθεί σε έναν αγώνα πρόσκτησης όλο και περισσότερων περιοχών σε άλλα σημεία του πλανήτη, ως αποικιών. [...]

Οι αποικιοκρατικές δυνάμεις αποκτούσαν τις περιοχές αυτές για να προωθήσουν την ισχύ τους, είτε με την οικονομική εκμετάλλευσή τους, είτε μέσω του ελέγχου στρατηγικά σημαντικών σημείων του πλανήτη (κλασικά παραδείγματα η Μάλτα, η Κύπρος, η Σιγκαπούρη, των οποίων η περιέλευση υπό βρετανική εξουσία δεν είχε οικονομικά, αλλά καθαρά στρατηγικά κίνητρα). Καθώς όμως ο αποικιακός ανταγωνισμός κορυφωνόταν, στις δεκαετίες του 1880 και του 1890, με ισχυρές οργανώσεις στο εσωτερικό κάθε Μεγάλης Δύναμης να πιέζουν για αποικιακή επέκταση, η πρόσκτηση νέων αποικιών έπαυσε να γίνεται με βάση τούτο το, σχετικά ορθολογικό, οικονομικό/στρατηγικό κριτήριο, αλλά και για λόγους εθνικού κύρους: ο καθένας έπαιρνε αυτό που μπορούσε να πάρει, άσχετα από το εάν η κατακτημένη περιοχή ήταν αξιόλογη είτε οικονομικά είτε στρατηγικά. Σήμερα, γίνεται δεκτό ότι δεν ήταν όλες οι αποικιακές κτήσεις επωφελείς οικονομικά ή πράγματι αξιόλογες στρατηγικά.

E. Χατζηβασιλείου, *Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου*, Αθήνα 2001, σσ. 325-326.

II.

<https://globaldimension.org.uk/resource/colonialism-slavery-and-the-industrial-revolution/>

Ημερομηνία ανάκτησης: 16/05/2018

Αφού μελετήσετε τις πιο πάνω πηγές (παράθεμα I και εικόνα II) και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, Α'6 / Β'1

α. Να εντοπίσετε στο παράθεμα I, δύο (2) αίτια της αποικιοκρατίας και να τα αναλύσετε με βάση και τις ιστορικές σας γνώσεις.

(4 μονάδες)

Σημείωση: Είναι απαραίτητη η αναδιατύπωση των σημείων από το παράθεμα.

Εντοπισμός αιτιών της αποικιοκρατίας:

- Αναζήτηση νέων πρώτων υλών
- Αναζήτηση νέων αγορών
- Ισχυρές οργανώσεις στο εσωτερικό κάθε Μεγάλης (αποικιοκρατικής) Δύναμης πίεζαν για περαιτέρω αποικιακή επέκταση.

- Προώθηση της ισχύος των αποικιοκρατικών δυνάμεων με την οικονομική εκμετάλλευση των αποικιών ή μέσω του ελέγχου στρατηγικά σημαντικών σημείων του πλανήτη
- Λόγοι εθνικού κύρους

(2 σημεία x 1 μον. = 2 μονάδες)

Ανάλυση των αιτίων

Σε συνάρτηση με τον ιμπεριαλισμό και τον εθνικισμό

Ενδεικτικά:

Γενικά αίτια *αποικιοκρατίας*: αναζήτηση αγορών και πηγών πρώτων υλών, πίστη στην ανωτερότητα του δυτικού πολιτισμού, πίστη στο χρέος για εξαγωγή των θεσμών και αξιών του δυτικού πολιτισμού στον υπανάπτυκτο οικονομικά κόσμο της Αφρικής και της Ασίας, φιλανθρωπία

Κίνητρα *ιμπεριαλισμού* (σχέση με *αποικιοκρατία*): εγκαθίδρυση αποικιών από ανεπτυγμένες σε οικονομικά υπανάπτυκτες χώρες με εξαναγκασμό και χρήση βίας, για εξυπηρέτηση οικονομικών και στρατηγικών συμφερόντων

Σύνδεση *ιμπεριαλισμού* και *εθνικισμού*: ο *ιμπεριαλισμός* και η αποικιοκρατική δύναμη ως επιβράβευση των δυνατοτήτων, της ισχύος και ανωτερότητας ενός έθνους

(2x1=2 μονάδες)

β. Να περιγράψετε την εικόνα II (πρόσωπα, αντικείμενα, δύο κόσμοι) και να εξηγήσετε πώς διασυνδέει την Αποικιοκρατία με τη Βιομηχανική Επανάσταση.

(8 μονάδες)

Περιγραφή εικόνας II

Πρόσωπα: Παιδική εργασία ή ιθαγενής άνδρας (0,5) / Γυναικεία εργασία (0,5)

Αντικείμενα: Η κλεψύδρα / Η σκαπάνη (Το σκαπτικό εργαλείο) του εργάτη / Οι αλυσίδες στο πόδι του εργάτη / Τα χρήματα / Ο ατμός και οι καμινάδες των εργοστασίων / Συγκοινωνούντα δοχεία

(2 σημεία x 1 μον. = 2 μονάδες)

Δύο κόσμοι: Οι υπανάπτυκτες αποικίες / ή στην Ασία και την Αφρική (1) / Ο βιομηχανικά ανεπτυγμένος δυτικός κόσμος / ή δύο από τις εξής χώρες: Αγγλία, ΗΠΑ, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Β. Ιταλία (1)

Διασύνδεση Αποικιοκρατίας – Βιομηχανικής Επανάστασης

Άξονες απάντησης:

1. Ο μόχθος των ανθρώπων από τις αποικίες / Η δουλεία (1)
2. Η εκμετάλλευση των πρώτων υλών / των ανθρώπων για τη βιομηχανική παραγωγή (1)
3. Το οικονομικό κέρδος και η κρατική δόξα / το εθνικό κύρος για τις δυτικές χώρες (1)

Γ2.

(10 μονάδες)

I. Επιστολή του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ προς τον Γ. Γρίβα–Διγενή, 23 Σεπτεμβρίου 1958

... εις τα Ηνωμένα Έθνη μόνον επί της βάσεως της ανεξαρτησίας θα ηδυνάμεθα να έχωμεν ελπίδας. Είναι τοιαύτη η θέση της Ελλάδος μέσα εις τας Δυτικές Συμμαχίας και το δυτικόν εν γένει στρατόπεδον, ώστε να δυσχεραίνεται αφαντάστως οιαδήποτε αποφασιστική ενέργεια προς ουσιαστικήν και θετικήν υποστήριξιν του Κυπριακού αιτήματος. [...]

Υπό τας υφισταμένας λοιπόν συνθήκας, αργά ή γρήγορα, θα είμεθα υποχρεωμένοι να καταλήξωμεν εις την λύσιν της ανεξαρτησίας. Συμφωνώ και εγώ [...], ότι επεβάλλετο θαρραλέα και ρεαλιστική αντιμετώπισις της καταστάσεως και έγκαιρος λήψις αποφάσεων, πριν ή αι εξελίξεις εδημιούργουν τετελεσμένα γεγονότα. Διότι επιβολή του Βρετανικού σχεδίου – οσονδήποτε θαρραλέα και αποφασιστική και αν ήτο η αντίστασις του Ελληνικού Κυπριακού λαού – θα ωδήγει μοιραίως εις την διχοτόμησιν ή το ολιγώτερον θα διεμόρφωνε αυτόματως καταστάσεις και θα εξησφάλιζε εις τους Τούρκους δικαιώματα, τα οποία θα ήτο αδύνατον ύστερον – και εάν ακόμη μετεβάλλοντο αι διεθνείς συνθήκαι – να παραγραφώσι.

Άπαντα Αρχιεπισκόπου Κύπρου Μακαρίου Γ', τ. Γ', Λευκωσία 1993, σσ. 420-421

II.

Φαίνεται ότι ο Αρχιεπίσκοπος πείστηκε το καλοκαίρι του 1958 ότι η πραγματοποίησις της Ένωσης θα ήταν πολύ δύσκολη, αν όχι αδύνατη, λόγω του τουρκικού εμποδίου. [...] Αντιλαμβανόταν ότι ήταν αδύνατη η επιβολή μιας λύσεως που συναντούσε τη σφοδρή αντίθεση των Τούρκων, αποτελούσε απειλή για εμφύλιο πόλεμο και υπήρχε ο κίνδυνος να κάνει αναπόφευκτη τη διχοτόμησιν της Κύπρου. Από την άλλη μεριά, δεν μπορούσε να υπολογίζει στην υποστήριξιν των Ηνωμένων Εθνών, όπου οι δυνατότητες ενεργείας του φαίνονταν πολύ περιορισμένες, λόγω κυρίως της στάσεως των Αμερικανών, οι οποίοι ευθυγραμμίζονταν τελείως με τις βρετανικές θέσεις: [...] Υπ' αυτούς τους όρους, ο Μακάριος έκρινε αναγκαίο να βάλει το πρόβλημα σε καινούριες βάσεις, για να βγει από το αδιέξοδο και να γίνει δυνατή η επανάληψη των διαπραγματεύσεων με την Αγγλία. [...] Καθοριστικός παράγων στάθηκε, χωρίς αμφιβολία, η επιθυμία να εμποδίσει την εφαρμογή του βρετανικού σχεδίου και, σ' αυτό το σημείο, η αγγλική τακτική, που περιείχε ένα στοιχείο εκβιασμού, αποδείχθηκε αποτελεσματική, αναγκάζοντας τον Αρχιεπίσκοπο, ο οποίος είχε περιέλθει σε απελπιστική θέση, να μεταβάλει ριζικά την πολιτική του και να παρουσιάσει ένα σχέδιο εγγυημένης ανεξαρτησίας, που τελικά έμελλε να αποτελέσει τη βάση των Συμφωνιών της Ζυρίχης και του Λονδίνου.

F. Crouzet, Η Κυπριακή Διένεξη, τ. Β', Αθήνα 2011, σσ.1057-1058

Ιστορία της Κύπρου, Αγγλοκρατία

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. i. Να παρουσιάσετε τέσσερις (4) λόγους για τους οποίους ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' αποφάσισε το 1958 να εγκαταλείψει την ιδέα της Ένωσης και να υιοθετήσει τη λύση της Ανεξαρτησίας.

(4 μονάδες)

Σημείωση: Είναι απαραίτητη η αναδιατύπωση των σημείων από το παράθεμα.

Λόγοι:

- Η αδυναμία της Ελλάδας να προσφέρει ουσιαστική βοήθεια.
- Ήταν αδύνατη η επιβολή μιας λύσης που συναντούσε τη σφοδρή αντίθεση των Τούρκων.
- Η εφαρμογή του σχεδίου Macmillan θα εξασφάλιζε στους Τούρκους δικαιώματα, τα οποία θα ήταν δύσκολο στην πορεία να παραγραφούν.
- Υπήρχε η απειλή για εμφύλιο πόλεμο (με αφορμή και τα γεγονότα του καλοκαιριού του 1958 / η ίδρυση της VOLKAN).
- Υπήρχε ο κίνδυνος να καταστεί αναπόφευκτη η διχοτόμηση της Κύπρου.
- Δεν μπορούσε να υπολογίζει στην υποστήριξη των Ηνωμένων Εθνών, όπου οι δυνατότητες ενεργείας του φαίνονταν πολύ περιορισμένες, λόγω κυρίως της στάσης των Αμερικανών, οι οποίοι ευθυγραμμίζονταν τελείως με τις βρετανικές θέσεις.
- Η αρνητική στάση των Αμερικανών / των ΗΠΑ απέναντι στο κυπριακό αίτημα.
- Η επιθυμία να εμποδίσει την εφαρμογή του βρετανικού σχεδίου Macmillan.
- Λόγω του αδιεξόδου που είχε προκύψει, ο Μακάριος έκρινε αναγκαίο να βάλει το πρόβλημα σε καινούριες βάσεις, για να γίνει δυνατή η επανάληψη των διαπραγματεύσεων με την Αγγλία.
- Η υποστήριξη από τις χώρες που στη συνέχεια θα συγκροτήσουν το Κίνημα των Αδεσμεύτων (1961) και η μη απόκρουση από το NATO.

(4 σημεία x 1 μον. = 4 μονάδες)

α. ii. Να κρίνετε την απόφαση αυτή του Μακαρίου, τεκμηριώνοντας την άποψή σας με ιστορικά στοιχεία.

(3 μονάδες)

Άποψη μαθητή/τριας για την απόφαση αυτή:

Οποιαδήποτε τοποθέτηση, αρνητική ή θετική, είναι αποδεκτή, νοουμένου ότι τεκμηριώνεται με ιστορικά στοιχεία.

Ενδεικτικά:

- Θετική τοποθέτηση: Δεδομένης της απειλητικής στάσης της Τουρκίας απέναντι στο ενδεχόμενο της Ένωσης και δεδομένου του αρνητικού κλίματος στον ΟΗΕ. Ή
- Αρνητική τοποθέτηση: Εφόσον ο Αγώνας της ΕΟΚΑ είχε ως αποκλειστικό στόχο την Ένωση. Με τη στροφή αυτή, ο Μακάριος παραγνώριζε τον προαιώνιο πόθο των Κυπρίων για Ένωση με την Ελλάδα.
- **Συνδυασμός των δύο**

β. Ποια ήταν η θέση της Ελλάδας στο διεθνές πολιτικό σκηνικό το 1958 και πώς λειτουργούσε αρνητικά για την υποστήριξη του Κυπριακού αιτήματος;

(3 μονάδες)

Να περιλαμβάνει τρία (3) από τα εξής:

- Η ταύτιση των ΗΠΑ με τα Βρετανικά συμφέροντα.

- Η Ελλάδα (και η Τουρκία) σύμμαχοι στο NATO.
- Το ψυχροπολεμικό περιβάλλον και πώς αυτό καθόριζε την πολιτική του NATO σε αιτήματα επίλυσης περιφερειακών διενέξεων. Το Δόγμα Τρούμαν.
- Η Ελλάδα της μετεμφυλιακής περιόδου (κακή οικονομική κατάσταση, εξάρτηση από τις ΗΠΑ). Το Δόγμα Τρούμαν.
- Η αδυναμία του ΟΗΕ να επιβάλλει δίκαιες λύσεις σε διεθνή ζητήματα.
- **Ή άλλο συναφές**

(3 σημεία x 1 μον. = 3 μονάδες)

Γ3.

(13 μονάδες)

I. Η δικτατορία του Μεταξά

Αι λαϊκά μάζα παρέμειναν απαθείς, και διότι η δικτατορία τους προσέφεραν υλικά ανταλλάγματα, ως την απόσβεσιν των αγροτικών χρεών, την βελτίωσιν των ημερομισθίων, την αύξησιν της παραγωγής, την οικονομική σταθερότητα, και διότι τα από του 1932 μέχρι του 1936 πολιτικά γεγονότα είχαν προκαλέσει δυσφορίαν εναντίον των κομμάτων. Τρίτος παράγων υπήρξεν η διεθνής κατάσταση. Και αυτοί οι φανατικοί αντίπαλοι της δικτατορίας εδίσταζον να αναλάβουν πρωτοβουλίαν ανατροπής της, εν όψει δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, εις τον οποίον εφαινετο ότι η Ελλάς δεν θα ημπορούσε να παραμείνη αμέτοχος. Τελευταίος, αλλ' όχι μικράς σημασίας, παράγων, που συνετέλεσεν εις την δημιουργίαν κλίματος ευνοϊκού υπέρ της δικτατορίας, ήτο η στάσις των κομμάτων. Όλα τα κόμματα, ιδιαιτέρως δε τα δύο μεγάλα, οι Φιλελεύθεροι και το Λαϊκόν, ανέμενον την λύσιν από τον βασιλέα. Πλείστα δε στελέχη των δύο κομμάτων εβοήθησαν ή επροθυμοποιήθησαν να βοηθήσουν την δικτατορίαν. [...]

Γ. Δαφνή, *Η Ελλάς μεταξύ δύο πολέμων 1923-1940*, τ. Β', Αθήνα 1997, σ. 451

II. Η δικτατορία του Μεταξά και η δικτατορία των συνταγματαρχών

Δεν υπάρχει αμφιβολία, πως οι δυο δικτατορίες –της 4^{ης} Αυγούστου και της 21^{ης} Απριλίου– έχουν ανάμεσά τους πολλές ομοιότητες, αλλά και πολλές διαφορές. [...]
Η 4^η Αυγούστου ήταν [...] κατασκευάσμα με χιτλερικό και φασιστικό ιδεολογικό περιεχόμενο. Αυτή η «αντίφαση» θα έχει συνέπειες στην εξωτερική και εσωτερική πολιτική της. Έγινε σε περίοδο ανόδου του φασισμού στην Ευρώπη και πριν ολοκληρωθούν και αποκαλυφθούν οι τερατωδίες του Ναζισμού. Γι' αυτό και οι πρωτεργάτες της δεν δίσταζαν να διακηρύσσουν την πίστη τους στο ολοκληρωτικό Κράτος και στη «Νέα Τάξη», και να οικοδομούν, χωρίς πολλά προσχήματα, ένα φασιστικό καθεστώς, με την «ιδεολογία» του, την κομματική του νεολαία, κ.λ.π.

Η Δικτατορία της Χούντας έγινε περισσότερο από 20 χρόνια μετά από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και σε μια Ευρώπη δημοκρατική, όπου τα εργατικά και σοσιαλιστικά κινήματα ασκούν σοβαρή επίδραση στην πολιτική ζωή. [...]

Η 4^η Αυγούστου ήταν περισσότερο αστυνομικό καθεστώς, ενώ η δικτατορία της Χούντας στηρίχτηκε περισσότερο στο Στρατό. Οι στρατιωτικοί αναδείχτηκαν σε «νέα κυβερνώσα τάξη», απέκτησαν πρωτοίδωτα προνόμια, προωθήθηκαν σε καίριες θέσεις και μερικοί από αυτούς συνδέθηκαν με οικονομικούς ή και «εξ αγχιστείας» συγγενικούς δεσμούς, με την ολιγαρχία του πλούτου. [...]

Οι ηγέτες της 4^{ης} Αυγούστου, κυρίως ο ίδιος ο Μεταξάς, είχαν κάποιο πολιτικό παρελθόν και κάποια, έστω και πολύ μικρή, λαϊκή βάση. Κήρυξαν τη δικτατορία τους ύστερα από μια συνωμοσία, στην οποία πήραν μέρος σοβαροί παράγοντες

της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας και δημοσιογραφικά συγκροτήματα. Οι ηγέτες της Απριλιανής δικτατορίας ήταν «διάσημοι άγνωστοι».

Σπ. Λιναρδάτου, *Πώς εφτάσαμε στην 4^η Αυγούστου*, Αθήνα 1988, σ.ii-iii

Ιστορία του Νεότερου και Σύγχρονου Κόσμου, Δ΄4/ ΣΤ΄6

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να αναφέρετε τέσσερις (4) παράγοντες οι οποίοι στάθηκαν τροχοπέδη στην ανατροπή της μεταξικής δικτατορίας.

(4 μονάδες)

Σημείωση: Είναι απαραίτητη η αναδιατύπωση των σημείων από το παράθεμα.

Παράγοντες:

- Η δικτατορία προσέφερε στις λαϊκές μάζες υλικά ανταλλάγματα: [Αποσβέστηκαν τα αγροτικά χρέη./ Βελτιώθηκαν τα ημερομίσθια. / Αυξήθηκε η παραγωγή. / Επιτεύχθηκε οικονομική σταθερότητα.]
- Τα γεγονότα της περιόδου 1932-36 είχαν προκαλέσει δυσφορία εναντίον των κοινοβουλευτικών κομμάτων. / Η πολιτική αστάθεια.
- Η στάση (αδράνεια / ανοχή) των κομμάτων, τα οποία δεν επιδίωξαν την ανατροπή της δικτατορίας. / Κάποια στελέχη των δύο κομμάτων βοήθησαν ή προθυμοποιήθηκαν να βοηθήσουν τη δικτατορία.
- Οι φανατικοί αντίπαλοι της δικτατορίας δίσταζαν να αναλάβουν πρωτοβουλία ανατροπής της λόγω και του επικείμενου δεύτερου παγκόσμιου πολέμου.
- Η διεθνής κατάσταση: Η επικράτηση δικτατορικών καθεστώτων στην Ευρώπη, τα μέσα στήριξής τους, η βίαιη αντιμετώπιση των ενδεχόμενων αντιδράσεων.
- Η απουσία σημαντικών πολιτικών ηγετών στην Ελλάδα.

(4 σημεία x 1 μον. = 4 μονάδες)

β.

«[Η εγκαθίδρυση του καθεστώτος της 4^{ης} Αυγούστου] έγινε σε περίοδο ανόδου του φασισμού στην Ευρώπη και πριν ολοκληρωθούν και αποκαλυφθούν οι τερατωδίες του Ναζισμού.»

i. Να αναφέρετε δύο (2) παραδείγματα ολοκληρωτικών καθεστώτων στη Δυτική Ευρώπη την περίοδο του Μεσοπολέμου.

(2 μονάδες)

Ολοκληρωτικά καθεστώτα της Δυτικής Ευρώπης:

- Το Εθνικοσοσιαλιστικό / Ναζιστικό καθεστώς της Γερμανίας (0,5) με επικεφαλής τον Χίτλερ (0,5)
- Το Φασιστικό καθεστώς στην Ιταλία (0,5) με επικεφαλής τον Μουσολίνι (0,5)
- Η δικτατορία στην Ισπανία (0,5) με επικεφαλής τον Φράνκο (0,5)
- Η δικτατορία στην Πορτογαλία (0,5) με επικεφαλής τον Σαλαζάρ (0,5)

(2 σημεία x 1 μον. = 2 μονάδες)

ii. Να καταγράψετε τρεις (3) «τερατωδίες του Ναζισμού» στη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

(3 μονάδες)

Τερατωδίες του Ναζισμού:

Στρατόπεδα συγκέντρωσης

Ιατρικά πειράματα

Ολοκαύτωμα

Γκέτο

«Τελική Λύση»

Διώξεις αντιφρονούντων

Ομαδικές εκτελέσεις

Ή άλλα συναφή

(3 σημεία x 1 μον. = 3 μονάδες)

γ. Να εντοπίσετε και να ερμηνεύσετε δύο (2) διαφορές ανάμεσα στη δικτατορία του Μεταξά και τη δικτατορία των συνταγματαρχών.

(4 μονάδες)

Σημείωση: Είναι απαραίτητη η αναδιατύπωση των σημείων από το παράθεμα.

Διαφορές:

- Η δικτατορία της 4^{ης} Αυγούστου ήταν κατασκεύασμα με χιτλερικό και φασιστικό ιδεολογικό περιεχόμενο. Η Δικτατορία της Χούντας έγινε περισσότερο από 20 χρόνια μετά από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και σε μια Ευρώπη δημοκρατική.
- Η δικτατορία της 4^{ης} Αυγούστου ήταν αστυνομικό καθεστώς. Η Δικτατορία της Χούντας στηρίχτηκε περισσότερο στον στρατό.
- Οι ηγέτες της δικτατορίας της 4^{ης} Αυγούστου είχαν κάποιο πολιτικό παρελθόν και κάποια έστω μικρή λαϊκή βάση. Οι ηγέτες της Χούντας ήταν «διάσημοι άγνωστοι».
- Ο τρόπος της ανάληψης της εξουσίας από τον Ι. Μεταξά (ανάθεση της εξουσίας από τον βασιλιά) και από τους συνταγματάρχες (πραξικόπημα 21^{ης} Απριλίου 1967).

(2 σημεία x 2 μον. = 4 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ